

شماره ۱۹۱۴

تاریخ ۷۵/۲/۲۶

جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

دفتر رئیس

شورای محترم نگهبان

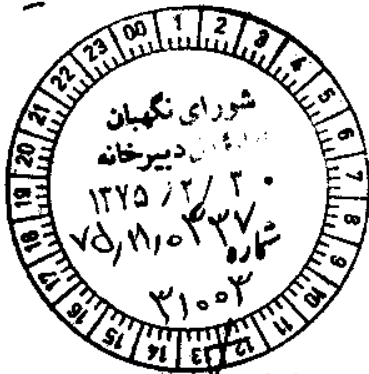
لایحه شماره ۱۳۳۵۴/۸۲۶۲۲ مورخ ۱۳۷۶/۱۲/۹ دولت
در خصوص الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون
تنوع زیستی که دولوریست آن در جلسه علنی روز سه شنبه
مورخ ۱۳۷۵/۲/۲۵ تصویب شده بود ، در جلسه علنی روز
چهارشنبه مورخ ۱۳۷۵/۲/۲۶ مجلس شورای اسلامی عینا به
تصویب رسیده است در اجرای امل نمود و چهارم قانون
اساسی جهت بررسی و اظهار نظر شورای محترم به پیوست
ارسال می گردد. ب

علی اکبر ناطق نوری

رئیس مجلس شورای اسلامی

شماره ۴۴-۹۹-ش
تاریخ ۳-۴-۷۵
پیوست دلد

بسم تعالی

لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به موافقتنامه تنوع زیستی

ماده واحده - بهدولت جمهوری اسلامی ایران اجازه داده می‌شود به موافقتنامه تنوع زیستی - منعقدشده در کنفرانس اجلاس زمین به سال ۱۳۷۱ هجری شمسی برابر با سال ۱۹۹۲ میلادی در شهر ریودوژانیرو - مشتمل بر یک مقدمه، (۲۲) ماده و (۲) پیوست - ملحق شود و اسناد مربوط را مبادله نماید.

وزیر امور خارجه

رئیس جمهور

وزیر جهاد سازندگی

وزیر کشاورزی

وزیر امور اقتصادی و دارایی

بسم الله الرحمن الرحيم

کنوانسیون تنوع زیستی

مقدمه

کشورهای عضو،

- با آگاهی از ارزش ذاتی تنوع زیستی و ارزش‌های اکولوژیکی، ژنتیکی، اجتماعی، اقتصادی، علمی، آموزشی، فرهنگی، بازالرینی، و زیبایی شناسانه تنوع زیستی و اجزای آن،
- و نیز با آگاهی از اهمیت تنوع زیستی برای تکامل و حفاظت از سیستم‌های حلقه حیات زیست،
- با تایید اینکه حفظ تنوع زیستی مساله تمامی بشریت است،

- ۲ -

- باتاکید مجدد بر اینکه کشورهای جهان از حق حاکمیت بر منابع زیستی خود برخوردارند.
- باتاکید مجدد بر اینکه دولت‌ها مسوول حفظ تنوع زیستی کشورهای خود و استفاده پایدار از منابع زیستی‌شان می‌باشند.
- باابراز نگرانی از اینکه برخی از فعالیتهای انسان باعث کاهش قابل ملاحظه تنوع زیستی شده است.
- با آگاهی از فقدان کلی اطلاعات و دانش مربوط به تنوع زیستی و نیاز مبرم به توسعه ظرفیتهای علمی، فنی و نهادی برای ایجاد آگاهی اولیه نسبت به برنامه‌ریزی و انجام اقدامات مناسب.
- باتوجه به اینکه پیش‌بینی، جلوگیری و مقابله با علل کاهش یا نابودی اساسی تنوع زیستی در منشاء آنها امری حیاتی است.
- همچنین باتوجه به اینکه هر جا خطر جدی کاهش یا نابودی تنوع زیستی وجود دارد، نمی‌توان عدم قطعیت علمی کامل را به‌عنوان دلیل به‌تعویق انداختن اقدامات لازم برای جلوگیری یا کاهش چنان خطری مطرح کرد.
- نیز باتوجه به اینکه شرط اصلی حفظ تنوع زیستی، حفاظت از اکوسیستم‌ها و زیستگاههای طبیعی و نگهداری و احیای جمعیت‌های مانای گونه‌ها در محیط‌های طبیعی خود می‌باشد.
- با آگاهی از اینکه اقدامات بیرونی، ترجیحا در کشور بومی نیز نقش مهمی را ایفا می‌کند.
- با شناخت این واقعیت که بسیاری از جوامع بومی و محلی که تجسم نوع زندگی سنتی می‌باشند، وابستگی نزدیک و سنتی به منابع زیستی دارند و مطلوبیت سهم‌شدن عادلانه در مزایای حاصل

جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

دفتر رئیس

شماره ۱۱۹۱

تاریخ ۲۲/۱/۷۶

پوست دالر

بسم تعالی

- ۲ -

از کاربرد دانش، ابتکارات، و اقدامات سنتی مربوط به حفاظت از تنوع زیستی و استفاده پایدار از گونه‌ها،

- نیز با شناخت نقش حیاتی زنان در حفظ کاربرد صحیح تنوع زیستی و تاکید بر نیاز به مشارکت کامل زنان در کلیه سطوح سیاست‌گذاری و اجرایی برای حفاظت از تنوع زیستی،

- با تاکید بر اهمیت و نیاز به تشویق همکاری بین‌المللی، منطقه‌ای و جهانی بین دولت‌ها و سازمان‌های بین دولتی و بخش غیردولتی برای حفظ تنوع زیستی و استفاده پایدار از گونه‌ها،

- با تایید این نکته که با ایجاد منابع مالی جدید و اضافی و دسترسی مناسب به تکنولوژی‌های مربوط می‌توان تغییر قابل ملاحظه‌ای در توانایی جهان برای مقابله با فقدان تنوع زیستی ایجاد کرد،

- نیز با تایید این نکته که برای رفع نیازهای کشورهای در حال توسعه، تمهید خاصی باید اندیشید که شامل ایجاد منابع مالی جدید و اضافی و دسترسی متناسب به تکنولوژی‌های مربوط می‌شود،

- با توجه به شرایط خاصی کشورهایایی که از حداقل توسعه برخوردارند و نیز دولتهای جزیره‌ای کوچک،

- با تایید این نکته که حفظ تنوع زیستی مستلزم سرمایه‌گذاری‌های عمده می‌باشد و این سرمایه‌گذاری‌ها مزایای فراوان محیط زیستی، اقتصادی و اجتماعی دربر خواهد داشت،

- با تشخیص اینکه توسعه اقتصادی و اجتماعی و فقرزدایی اولین و مهمترین اولویت کشورهای در حال توسعه می‌باشد،

- با آگاهی از اینکه برای رفع نیازهای غذایی، بهداشتی و سایر نیازهای جمعیت رو به رشد جهان، حفاظت از تنوع زیستی و

- ۴ -

کاربرد صحیح آن از اهمیت کلیدی برخوردار می‌باشد که بدان منظور دسترسی به منابع و استفاده مشترک از آنها و نیز تکنولوژی‌های ژنتیکی امری حیاتی است.

- با توجه به اینکه حفظ و نیز استفاده صحیح از تنوع زیستی نهایتاً باعث تحکیم و تقویت روابط دوستانه بین کشورها شده و به ایجاد صلح در جامعه بشری کمک می‌کند.

- با آرزوی توسعه و تکمیل ترتیبات بین‌المللی موجود برای حفاظت از تنوع زیستی و استفاده پایدار از گونه‌ها، و

- با عزم به حفظ و استفاده پایدار از تنوع زیستی در راستای منافع نسل‌های کنونی و آینده، به شرح زیر توافق نمودند:

ماده ۱- اهداف

اهداف این کنوانسیون، که باید برابر مقررات مربوط آن دنبال شود، عبارتند از حفظ تنوع زیستی، استفاده پایدار از گونه‌ها و سهم‌شدن عادلانه و برابر در مزایای حاصل از کاربرد منابع ژنتیکی، از جمله از طریق دسترسی مناسب به منابع ژنتیکی و انتقال صحیح تکنولوژی‌های مربوط، با در نظر گرفتن کلیه حقوق مربوط به آن منابع و تکنولوژی‌ها، همچنین از طریق تامین مالی لازم.

ماده ۲- کاربرد اصطلاحات

در این کنوانسیون:

"تنوع زیستی" به معنای قابلیت تمایز بین ارگانیسم‌های زنده از هر منبع که شامل اکوسیستم‌های زمینی، دریایی و دیگر اکوسیستم‌های آبی، همچنین شامل ترکیبات اکولوژی که بخشی از

- ۵ -

اکوسیستمها را تشکیل می‌دهند، می‌باشد. این مفهوم شامل تنوع در درون‌گونه‌ها، بین‌گونه‌ها و تنوع اکوسیستمها می‌باشد.

"منابع زیستی" مشتمل است بر منابع ژنتیکی، ارگانیسمها یا بخش‌هایی از آن، جمعیت‌ها، یا هر بخش زیستی دیگر اکوسیستمها که دارای استفاده یا ارزش بالفعل یا بالقوه برای نوع بشر باشد.

"بیوتکنولوژی" به معنی هر کاربرد تکنولوژیکی است که از سیستم‌های زیستی، ارگانیسم‌های زنده یا مشتقات آنها استفاده می‌کند تا محصولات یا فرآیندهایی را برای استفاده‌های ویژه به‌وجود بیاورد یا اصلاح کند.

"کشور مبدا منابع ژنتیکی" به معنی کشوری است که آن منابع ژنتیکی را به‌صورت منابع درونی در اختیار دارد.

"کشور تامین کننده منابع ژنتیکی" به معنای کشوری است که منابع ژنتیکی را از منابع درونی خود، مشتمل بر گونه‌های وحشی یا اهلی، و نیز منابع بیرونی، اعم از آنکه مبدا آن در آن کشور باشد یا خارج از آن، تامین می‌کند.

"گونه اهلی یا اصلاح شده" به معنی گونه‌ای است که روند تکاملی آن تحت تاثیر اقدامات انسانها برای رفع نیازهایشان تغییر کرده است.

"اکوسیستم" به معنی مجموعه پویایی از گیاه، حیوان و موجودات ذره‌بینی و محیط پیرامون آنها است که به‌عنوان یک واحد کارکردی بریکدیگر اثر می‌گذارند.

"حفاظت بیرونی" به معنی حفاظت از اجزای تشکیل‌دهنده تنوع زیستی خارج از محیط زندگی طبیعی‌شان می‌باشد.

"مواد ژنتیکی" به معنی هر ماده‌ای است که دارای منشا گیاهی،

- ۶ -

هیوانی، میکروبی یا غیر آن بوده و دارای واحدهایی بسا کارکرد توارشی باشد.

"منابع ژنتیکی" به معنی مواد ژنتیکی است که از ارزش واقعی یا بالقوه برخوردار باشد.

"زیستگاه" به معنی مکان یا نوعی محل است که یک ارگانیسم یا جمعیت به طور طبیعی در آن پدید می آید.

"شرایط درونی" به معنی شرایطی است که منابع ژنتیکی در اکوسیستمها و زیستگاههای طبیعی میزیند، و در مورد گونههای اهلی یا اصلاح شده، منظور شرایطی است که منابع ژنتیکی در محیطهایی که خصوصیات ویژه خود را در آن توسعه بخشیده اند، زیست می کنند.

"حفاظت درونی" به معنی حفاظت از اکوسیستمها و زیستگاههای طبیعی و نگهداری و احیای جمعیتهای مانای گونهها در محیط طبیعی شان، و در مورد گونههای اهلی یا اصلاح شده، در محیطهایی است که خصوصیات ویژه خود را در آن توسعه بخشیده اند.

"منطقه حفاظت شده" به معنی یک منطقه تسمریف شده جغرافیایی است که برای حصول اهداف خاص حفاظت گونهها تعیین، سازماندهی و اداره می شود.

"سازمان وحدت اقتصادی منطقه ای" به معنی سازمانی است که دول مستقل یک منطقه معین تاسیس کرده و اعضای آن در رابطه با موضوعات این کنوانسیون، اختیاراتی را به آن تفویض کنند و مجاز باشد که برابر آیین نامه داخلی خود کنوانسیون را امضاء، تایید، پذیرش یا تعویب کرده و یا به آن ملحق شود.

"استفاده پایدار" به معنی استفاده از اجزای تشکیل دهنده زیستی به اندازه و به گونه ای است که در درازمدت باعث کاهش تنوع زیستی نشده و لذا توانایی آن را برای رفع نیازها و اعمال

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

- ۷ -

نسل‌های کنونی و آینده حفظ نماید.
" تکنولوژی " شامل بیوتکنولوژی می‌شود.

ماده ۳- اصل

دولتها بر اساس منشور ملل متحد و اصول حقوق بین‌الملل، دارای حق حاکمیت بر استفاده از منابع خود برابر سیاستهای زیست محیطی خود می‌باشند و موظفند یقین حاصل نمایند که فعالیتهای انجام‌شده در قلمرو یا در مناطقی که در کنترل ایشان است موجب مدمه به محیط زیست سایر کشورها یا مناطقی که خارج از قلمرو ملی ایشان است، نمی‌شود.

ماده ۴- قلمرو صلاحیت قانونی

مفاد این کنوانسیون، با رعایت حقوق سایر دولتها و جز مواردی که در این کنوانسیون به‌مراحت به‌گونه دیگری ذکر شده باشد، در رابطه با هر یک از کشورهای طرف قرارداد در موارد زیر اعمال می‌شود:

الف - در مورد اجزای تشکیل‌دهنده تنوع زیستی، در مناطق واقع در قلمرو صلاحیت ملی آن کشور،

ب - در مورد فرآیندها و فعالیتهایی که صرفنظر از محل تحت تاثیر آنها، تحت صلاحیت و یا در کنترل آن کشور انجام می‌گیرند، اعم از آنکه در محدوده قوانین داخلی یا خارج از آن قرار داشته باشند.

ماده ۵ - همکاری

هر یک از کشورهای عضو، باید تا حد امکان و به‌گونه‌ای مناسب

جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

دفتر رئیس

بسم الله تعالی

شماره

تاریخ

پیوست

- ۸ -

با سایر کشورهای عضو، به طور مستقیم و یا در موارد لازم، به واسطه سازمانهای بین‌المللی مربوطه، در رابطه با مناطق خارج از حوزه قانونی خود و یا سایر موضوعات مورد علاقه دوطرف، برای حفظ و استفاده پایدار از تنوع زیستی همکاری کنند.

ماده ۶- اقدامات کلی برای حفاظت و بهره‌گیری پایدار هر یک از کشورهای عضو، برابر شرایط و تواناییهای خاص خویش، باید:

الف - استراتژیها، طرحها و برنامه‌های ملی را برای حفاظت و بهره‌گیری پایدار از تنوع زیستی تنظیم نموده و یا استراتژیها، طرحها و برنامه‌های موجود را به‌گونه‌ای اصلاح کند که منمکن‌کننده اقدامات تعیین‌شده در این کنوانسیون در رابطه با کشورهای عضو باشد و

ب - تا حد امکان و به نحو مقتضی، حفاظت و بهره‌گیری پایدار از تنوع زیستی را در طرحها، برنامه‌ها، و سیاستهای بخشی یا میان‌بخشی مربوط به خود، بگنجانند.

ماده ۷- تشخیص و نظارت

هر یک از کشورهای عضو، تا حد امکان و به‌ویژه در راستای اهداف مربوط به مواد (۸) تا (۱۰)، باید:

الف - اجزای تشکیل‌دهنده تنوع زیستی‌ای را که به‌منظور حفاظت و استفاده پایدار از آن مهم هستند با توجه به فهرست راهنمای طبقات، موضوع پیوست (۱) مشخص کند.

ب - از طریق نمونه‌گیری و سایر فنون، اجزای تنوع زیستی مشخص شده در بند (الف) را مورد نظارت قرار داده و به‌انتهای

- ۹ -

که نیازمند اقدامات حفاظتی ویژه میباشند و نیز به آنهایی که از توانایی بالقوه بیشتری جهت استفاده پایدار برخوردارند، توجه خاصی داشته باشد.

پ - فرآیند و فهرست فعالیتهایی را که از اثرات مهمی بر حفاظت و استفاده پایدار از تنوع زیستی برخوردارند مشخص کند و از طریق نمونه‌گیری و سایر فنون میزان تاثیر آنها را مورد بررسی قرار دهد، و

ت - اطلاعاتی را که از فعالیتهای مربوط به تشخیص و نظارت ذکر شده در بندهای (الف)، (ب) و (پ) بالا به دست آمده باشد بهر تدبیری حفظ و منظم نماید.

ماده ۸- حفاظت درونی

هریک از کشورهای عضو، تا حد امکان و به گونه‌ای مناسب، باید:

الف - نظامی از مناطق حفاظت شده، یا مناطقی را که اقدامات ویژه‌ای برای حفاظت از تنوع زیستی باید در آنها انجام شود، ایجاد نماید،

ب - در صورت لزوم، رهنمودهایی را جهت انتخاب، ایجاد و اداره مناطق حفاظت شده یا مناطقی که اقدامات خاصی برای حفظ تنوع زیستی باید در آنها اتخاذ شود، تدوین کند،

پ - منابع زیستی را که برای حفاظت از تنوع زیستی، چه در داخل و چه در خارج از مناطق حفاظت شده، اهمیت دارند با هدف تامین حفاظت و استفاده پایدار از آنها تنظیم و مدیریت نماید،

ت - حمایت از اکوسیستم‌ها، زیستگاههای طبیعی و حفظ جمعیتهای مانای گونه‌ها را در محیطهای طبیعی‌شان توسعه بخشد،

- ۱۰ -

ث - توسعه پایدار و سازگار با محیط زیست مناطق نزدیک به مناطق حفاظت شده، را با هدف حفاظت بیشتر از این مناطق، ارتقاء بخشند،

ج - اکوسیستم‌های آسیب دیده و تخریب شده را احیا و بازسازی کند و احیای گونه‌های در معرض تهدید و خطر را از راه‌های مختلف مانند تنظیم و اجرای طرح‌ها یا با استراتژی‌های دیگر مدیریتی تشویق کند،

چ - ابزار لازم را برای تنظیم، اداره یا کنترل خطرهای نهفته در استفاده از ارگانسیم‌های زنده تغییر شکل یافته ناشی از بیوتکنولوژی و رهانمودن آنها که احتمالاً اثرات سوء زیست‌محیطی را دربر دارد و می‌تواند برحفظ و استفاده پایدار از تنوع زیستی تاثیر بگذارد را نیز با توجه به خطرات تهدیدکننده سلامت انسان، ایجاد کرده یا به‌استفاده از آن تداوم بخشد،

ح - از ورود گونه‌های بیگانه‌ای که اکوسیستم‌ها، زیستگاه‌های گونه‌های دیگر را به‌خطر می‌اندازند، جلوگیری کند و آنها را تحت کنترل درآورده یا نابود سازد،

خ - برای فراهم‌آختن شرایط لازم برای سازگاری بین کاربردهای فعلی و حفاظت از تنوع زیستی و استفاده پایدار از اجزای تشکیل‌دهنده آن تلاش کند،

د - با عنایت به‌قوانین داخلی خود، به‌دانش، ابتکار و آداب و رسوم جوامع بومی و محلی که دربرگیرنده شیوه‌های زندگی سنتی مناسب برای حفاظت و استفاده صحیح از تنوع زیستی می‌باشند، احترام گذاشته و آن را حفظ کند و بسا تایید و شرکت دادن دارندگان این دانش، ابتکار و آداب و رسوم، کاربرد وسیعتر آن را توسعه بخشند و سهم‌شدن عادلانه در مزایای حاصل از بهره‌وری

جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

دفتر رئیس

بسمه تعالی

شماره

تاریخ

پست

- ۱۱ -

از این دانش، ابتکار و آداب و رسوم را تشویق نمایند،
د - قوانین و یا مقررات لازم برای حفاظت از گونه‌ها و
جمعیت‌های در معرض خطر نابودی را تنظیم یا حفظ نماید،
ر - هر جا وجود تاثیرات زیانبار مهمی بر تنوع زیستی، مطابق
با ماده (۷) آشکار شد، فرایندها یا انواع فعالیت‌های مربوط را
قانونمند کرده یا مدیریت نماید،
ز - در زمینه همکاری برای تامین منابع مالی و یا سایر
حمایت‌ها برای حفاظت درونی که در بندهای (الف) تا (ر) بالا
مطرح شده، به‌ویژه در مورد کشورهای در حال توسعه، مشارکت جوید.

ماده ۹ - حفاظت بیرونی

هر یک از کشورهای عضو، تا حد امکان و به‌گونه‌ای مناسب و
در درجه اول به‌منظور تکمیل اقدامات مربوط به حفاظت درونی،
باید:

الف - اقداماتی را برای حفاظت بیرونی از اجزای
تشکیل‌دهنده تنوع زیستی، ترجیحا در کشور مبدأ آن اجزاء انجام
دهد،

ب - تسهیلاتی را برای حفاظت بیرونی، و انجام تحقیقات
پیرامون گیاهان، حیوانات و موجودات دره‌بینی، ترجیحا در کشور
مبدأ منابع ژنتیکی فراهم آورده و حفظ نماید،

پ - اقداماتی را برای بهبود و احیای گونه‌های در معرض خطر
انجام دهد و تلاش کند تا آنان به زیستگاه‌های طبیعی خویش تحت
شرایط مناسب باز آورده شوند،

ت - گردآوری منابع زیستی از زیستگاه‌های طبیعی‌شان را
به‌منظور اهداف حفاظت بیرونی تنظیم و اداره کند، به‌گونه‌ای که

- ۱۲ -

اکوسیستمها و جمعیتهای درونسی گونه‌های طبیعی را به‌خطر
نیاندازد، به‌استثنای مواردی که برابر بند (پ) بالا، اقدامات
ویژه و موقت بیرونی ضروری باشند،
ث - جهت تامین منابع مالی و سایر اقدامات حمایتی برای
حفاظت بیرونی مندرج در بندهای (الف) و (ت)، همچنین برای
ایجاد و حفظ تسهیلات مربوط به‌حفاظت بیرونی در کشورهای درحال
توسعه همکاری نماید.

ماده ۱۰- استفاده پایدار از اجزای تشکیل‌دهنده تنوع زیستی
هریک از کشورهای عضو، تا حد امکان و به‌منحی مقتضی باید،
الف - ملاحظات مربوط به‌حفاظت و استفاده پایدار از منابع
زیستی را در سیاست‌گذاریهای داخلی خود مدنظر قراردهند،
ب - برای جلوگیری از تأثیرات زیانبار بر تنوع زیستی یا
به‌عادل رساندن آنها اقدامات مقتضی انجام دهد،
پ - استفاده مرسوم از منابع زیستی موافق آداب و رسوم
فرهنگی سنتی را که با شرایط حفاظت یا استفاده پایدار از آنها
سازگار باشند، حمایت و تشویق کند،
ت - از جمعیت‌های محلی برای توسعه و انجام اقدامات
بهبینسازی در مناطق آسیب دیده‌ای که تنوع زیستی‌شان کاهش
یافته، حمایت کند،
ج - همکاری بین مقامهای دولتی و بخش عمومی خود را
به‌منظور توسعه شیوه‌هایی برای استفاده پایدار از منابع زیستی
تشویق کنند.

ماده ۱۱- اقدامات تشویقی

هریک از کشورهای عضو، تا حد امکان و به‌گونه‌ای مناسب،

- ۱۲ -

باید اقدامات اقتصادی و اجتماعی معقولی را که انگیزه‌ای برای حفاظت و استفاده پایدار از تنوع زیستی به‌شمار می‌آیند، انجام دهد.

ماده ۱۲- پژوهش و آموزش

کشورهای عضو، با در نظر گرفتن نیازهای ویژه کشورهای در حال توسعه، باید:

الف - برنامه‌هایی را برای آموزش و تعلیم علمی و فنی در زمینه اقدامات مربوط به تشخیص، حفاظت و استفاده پایدار از تنوع زیستی و اجزای تشکیل‌دهنده آن ایجاد کرده و تداوم دهند و از اقدامات مربوط به آموزش و تعلیم برای رفع نیازهای ویژه کشورهای در حال توسعه حمایت کنند،

ب - انجام پژوهش‌هایی را که به حفاظت و استفاده پایدار از تنوع زیستی به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه کمک برساند برابر تصمیمات کنفرانس کشورهای عضو که در نتیجه تومیتهای هیات فرعی (مشاوره علمی، فنی و تکنولوژی) اتخاذ شده، حمایت و تشویق کنند،

پ - برابر مفاد مواد (۱۶)، (۱۸) و (۲۰)، در زمینه استفاده از پیشرفت‌های علمی در تحقیقات مربوط به تنوع زیستی به‌منظور توسعه شیوه‌های حفاظت و استفاده پایدار از منابع زیستی همکاری کرده و آن را تشویق کنند.

ماده ۱۲- آگاه‌سازی و آموزش عمومی

کشورهای عضو باید:

الف - به ارتقای درک بیشتر اهمیت حفاظت از تنوع زیستی

- ۱۴ -

و اقدامات ضروری برای تحقق آن کمک کرده و آن را تشویق کنند و از طریق رسانه‌ها برای آن تبلیغ کرده و این موضوعات را در برنامه‌های آموزشی خود بگنجانند.

ب - در زمینه توسعه برنامه‌های آموزشی و گسترش آگاهی عمومی در رابطه با حفاظت و استفاده پایدار از تنوع زیستی با سایر کشورها و سازمانهای بین‌المللی به‌گونه مناسب همکاری کنند.

ماده ۱۴- ارزیابی تاشیرات و کاهش اثرات زیانبار

۱- هر یک از کشورهای عضو در حد امکان و به‌گونه مناسب، باید،

الف- روش‌های مناسب در زمینه لزوم ارزیابی اثرات محیط زیستی پروژه‌های خود را که ممکن است اثرات زیانبار قابل توجهی بر تنوع زیستی داشته باشند با هدف اجتناب از ایجاد چنان تاشیراتی در پیش‌گرفته و مشارکت مردمی را آن‌گونه که باید در این روش‌ها در نظر بگیرد،

ب - اقدامات لازمی را انجام دهد تا تضمین نماید که پیامدهای محیط زیستی آن دسته از برنامه‌ها و سیاستهای آن که اثرات زیانباری بر تنوع زیستی دارند، مدنظر قرار می‌گیرند،

پ - در زمینه فعالیتهای تحت صلاحیت یا کنترل خود که احتمالاً اثرات زیانبار قابل ملاحظه‌ای بر تنوع زیستی سایر کشورها یا مناطق ماورای قلمرو داخلی آن دارند براساس رفتار متقابل، با عقد قراردادهای دوجانبه، منطقه‌ای یا چندجانبه مناسب، آرایه و تبادل اطلاعات و مشاوره را تشویق کند،

ت - در صورت بروز خطر یا خسارت آبی یا گشنده برای تنوع

- ۱۵ -

زیستی در منطقه تحت ملاحظیت یا کنترل سایر دولتها یا مناطق خارج از محدوده ملاحظیت ملی خود فوری دولتهایی را که بهطور بالقوه در معرض خطر قرار میگیرند، آگاه کرده و اقدامات لازم برای جلوگیری یا کاهش خطرات و خسارت یادشده را آغاز کند.

ث - ترتیبات ملی برای عکس‌العملهای فوری در قبال اقدامات یا وقایعی را که بهعلل طبیعی یا غیرآن حادث شده و ممبین خطر مهلک و آتی برای تنوع زیستی باشند، ارتقا داده و همکاری بین‌المللی برای تکمیل تلاشهای ملی یادشده را که مورد موافقت دولتها یا سازمانهای وحدت اقتصادی منطقه‌ای ذربط باشد، برای ایجاد طرحهای مشترک احتیاطی ترغیب نماید.

۲- کنفرانسی اعضاء باید براساس مسالعاتی که صورت میگیرد، مساله پذیرش خسارات و جبران از جمله احیاء و پرداخت غرامت برای خسارات وارد شده به تنوع زیستی را، بهجز مواردی که پذیرش خسارت بهطور کامل مساله داخلی است، بررسی کند.

ماده ۱۵- دسترسی به منابع ژنتیکی

۱- باعنایت به حق حاکمیت دولتها بر منابع طبیعی خود، اختیار تصمیمگیری درمورد دسترسی به منابع ژنتیکی با دولتهای ملی بوده و تابع قوانین داخلی میباشد.

۲- هریک از اعضاء باید تلاش کند تا شرایطی را ایجاد نماید که دسترسی بهمنابع ژنتیکی را برای استفاده سایر کشورهای عضو بهگونه‌ای که از لحاظ محیط زیست مناسب باشد، تسهیل کرده و هیچ محدودیتی را که خلاف اهداف این کنوانسیون باشد وضع نکند.

۳- دراین کنوانسیون، منابع ژنتیکی فراهمشده توسط یک کشور عضو، حسب این ماده و مواد (۱۶) و (۱۹)، صرفاً منابعی هستند که

- ۱۶ -

توسط کشورهای تامین شده باشند که مبدا آن منابع بوده و یا برابر مفاد این کنوانسیون به آنها دسترسی پیدا کرده باشند.

۴- دسترسی به منابع ژنتیکی، در صورت اعطاء، باید براساس شرایط مورد توافق دو طرف صورت گرفته و تابع شروط این ماده باشد.

۵- دسترسی به منابع ژنتیکی باید به موجب اطلاع و توافق پیشین کشور عضو تامین کننده آن منابع باشد، مگر اینکه آن کشور عضو طریق دیگری را تعیین کرده باشد.

۶- هر یک از کشورهای عضو باید برای انجام پژوهشهای علمی برپایه منابع ژنتیکی تهیه شده توسط سایر کشورهای عضو، با مشارکت کامل آن کشورها و در صورت امکان در آن کشورها تلاش کند.

۷- هر یک از کشورهای عضو باید حسب مورد اقدامات تقنینی، اجرایی و یا سیاستگذاری را برابر مواد (۱۶) و (۱۹) و در صورت لزوم از طریق ترتیبات مالی تعیین شده در مواد (۲۰) و (۲۱) با این هدف که در بهره برداری از نتایج پژوهش و توسعه و مزیای حاصل از کاربرد تجاری و سایر استفاده های منابع ژنتیکی، با کشورهای تامین کننده آن منابع به طور برابر و عادلانه سهم شوند انجام دهد. چنین مشارکتی باید براساس توافق دو طرف صورت گیرد.

ماده ۱۶- دسترسی به تکنولوژی و انتقال آن

۱- هر یک از کشورهای عضو، با تایید اینکه تکنولوژی شامل بیوتکنولوژی می باشد و اینکه دسترسی به تکنولوژی و انتقال آن بین کشورهای عضو، عناصر اساسی برای نیل به اهداف این

- ۱۲ -

کنونامیون میباشند، براساس مفاد این ماده موظف است که تسهیلات لازم را برای دسترسی و انتقال تکنولوژی‌هایی که مربوط به حفاظت و استفاده پایدار از تنوع زیستی یا استفاده از منابع ژنتیکی بسوده و خسارت قابل ملاحظه‌ای به محیط زیست وارد نمی‌نمایند برای سایر کشورهای عضو تامین و یا تسهیل کند.

۲- دسترسی به تکنولوژی یادشده در بند (۱) بالا و انتقال آن به کشورهای درحال توسعه باید تحت شرایط عادلانه و بسیار مطلوب، از جمله شرایط اعطایی و ترجیحی موردتوافق دوطرف و درمورت لزوم، برابر ترتیبات مسالی تعیین شده در مواد (۲۰) و (۲۱) فراهم شده و یا تسهیل شود. در مواردی که تکنولوژی تحت امتیاز یا سایر حقوق مالکیت معنوی باشد دسترسی و انتقال برابر شرایط خواهد بود که موافق با حمایت مناسب و موثر از حقوق مالکیت معنوی یادشده و مطابق با آن باشد، اعمال این بند سازگار با بندهای (۲)، (۴) و (۵) خواهد بود.

۳- هر یک از کشورهای عضو به نحو مقتنی باید تدابیر تقنینی، اجرایی یا سیاستگذاری را با این هدف اتخاذ کند که کشورهای عضو، به‌ویژه کشورهای درحال توسعه که تضمین‌کننده منابع ژنتیکی میباشند، براساس شرایط موردتوافق دوطرف از جمله اینکه تکنولوژی باید به‌موجب حق‌الامتیاز و دیگر حقوق مالکیت معنوی و یا، درمورت لزوم، از طریق اعمال مقررات مواد (۲۰) و (۲۱) و برابر حقوق بین‌المللی و موافق با بندهای (۴) و (۵) زیر، مورد حمایت قرار گیرد، به تکنولوژی و انتقال آن دسترسی پیدا کنند.

۴- هر یک از کشورهای عضو باید، به‌گونه‌ای مناسب، اقدامات تقنینی، اجرایی و سیاستگذاری را با این هدف اتخاذ کند که بخشی عمومی دسترسی به تکنولوژی، توسعه مشترک آن و انتقال تکنولوژی

- ۱۸ -

ذکرشده در بند (۱) بالا را بهسود مؤسسات دولتی و بخش خصوصی کشورهای درحال توسعه تسهیل نماید. دراین مورد باید از الزامات بندهای (۱)، (۲) و (۳) بالا پیروی نماید.

۵- کشورهای عضو با تسایید اینکه حقایق امتیاز و سایر حقوق مالکیت معنوی می‌تواند بر اجرای این کنوانسیون تاثیر بگذارد، باید دراین مورد، برابر قوانین داخلی و حقوق بین‌الملل بهمنظور حصول اطمینان از اینکه چنین حقوقی حامی این کنوانسیون بوده و مغایر با اهداف آن نخواهد بود، همکاری کنند.

ماده ۱۷- تبادل اطلاعات

۱- کشورهای عضو باید تبادل اطلاعات را از کلیه منابع موجود عمومی مربوط بهحفاظت و استفاده پایدار از تنوع زیستی با درنظرگرفتن نیازهای ویژه کشورهای درحال توسعه تسهیل کنند.

۲- تبادل اطلاعات باید مبادله نتایج پژوهش‌های فنی، علمی، اجتماعی و اقتصادی و نیز اطلاعات مربوط به برنامه‌های آموزشی و بررسی و ارزیابی، دانش‌های تخصصی، دانش‌های بومی و سنتی و همچنین در ترکیب با تکنولوژی‌های یادشده در بند (۱) ماده (۱۶) را شامل شود. تبادل اطلاعات همچنین باید درمورد امکان شامل بازگرداندن اطلاعات به‌مبدأ نخست خود باشد.

ماده ۱۸- همکاری فنی و علمی

۱- کشورهای عضو باید همکاری فنی و علمی بین‌المللی در زمینه حفاظت و استفاده پایدار از تنوع زیستی را درمورد لزوم از طریق مؤسسات ملی و بین‌المللی مناسب تشویق کنند.

۲- هر یک از کشورهای عضو باید در اجرای این کنوانسیون

- ۱۹ -

همکاری فنی و علمی با سایر کشورهای عضو، به‌ویژه کشورهای در حال توسعه را، از راه‌های مختلف از جمله تدوین و اجرای سیاست‌های ملی ترغیب کند. در این همکاری با استفاده از توسعه منابع انسانی و ایجاد نهادها باید به توسعه و تقویت توانایی‌های ملی توجه خاصی مبذول شود.

۳- کنفرانس اعزاء در نخستین اجلاس خود، باید چگونگی ایجاد ترتیبات مرکز تهاتر را برای تشویق و تسهیل همکاری فنی و علمی مشخص کند.

۴- کشورهای عضو باید برابر قوانین و سیاست‌های ملی، شیوه‌های همکاری برای توسعه و استفاده از تکنولوژی‌ها، از جمله تکنولوژی‌های بومی و سنتی را برابر اهداف این کنوانسیون ترغیب کرده و توسعه دهند. همچنین بدین منظور، کشورهای عضو باید همکاری در زمینه آموزش نیروی انسانی و تبادل متخصصان را تشویق نمایند.

۵- کشورهای عضو، به‌موجب توافق‌های دوجانبه باید ایجاد برنامه‌های پژوهشی مشترک و مشارکت‌هایی برای توسعه تکنولوژی‌های مربوط به اهداف این کنوانسیون را تشویق کنند.

ماده ۱۹- استفاده از بیوتکنولوژی و توزیع مزایای آن

۱- هر یک از کشورهای عضو باید به‌گونه‌ای مناسب اقدامات تقنینی، اجرایی یا سیاستگذاری را برای تامین مشارکت موثر در فعالیت‌های پژوهشی مربوط به بیوتکنولوژی توسط آن دسته از کشورهای عضو، به‌ویژه کشورهای در حال توسعه که تامین‌کننده منابع ژنتیکی برای این پژوهشها هستند، و در صورت امکان در خود آن کشورها، مبذول دارند.

- ۲۰ -

۲- هریک از کشورهای عضو باید کلیه اقدامات عملی را برای تشویق و پیشبرد دستیابی برابر و عادلانه کشورهای عضو، به ویژه کشورهای در حال توسعه، به نتایج و مسزایای حاصل از بیوتکنولوژیهای مبتنی بر منابع ژنتیکی که توسط کشورهای عضو فراهم شده باشد، مبدول نمایند. این دستیابی باید براساس شرایط مورد توافق دوطرف صورت پذیرد.

۳- کشورهای عضو باید نیاز به پروتکل و شکل آن را مورد بررسی قرار دهند که اقدامات و روشهای مناسب انتقال و کاربرد و بهره برداری سالم و ایمن هرگونه ارگانیسم زنده تغییر شکل یافته ای که ناشی از بیوتکنولوژی بوده و احتمالاً اثر نامطلوبی بر حفاظت و استفاده پایدار از تنوع زیستی داشته باشد، به ویژه توافقیهای ملامتانی مبتنی بر اطلاعات را مشخص نماید.

۴- هریک از کشورهای عضو به طور مستقیم یا با الزام هر شخص حقیقی یا حقوقی تحت صلاحیت خود که ارگانیسمهای مورد اشاره در بند (۳) بالا را ارایه میکند باید هرگونه اطلاعات موجود درباره استفاده از آن ارگانیسمها و مقررات ایمنی لازم برای کاربرد آنها توسط کشورهای عضو را ارایه کند و نیز هرگونه اطلاعات موجود درباره اثرات مضر بالقوه ای را که ارگانیسمهای ویژه ای میتوانند در رابطه با کشور عضو واردکننده آن ارگانیسمها داشته باشند، ارایه نماید.

ماده ۲۰- منابع مالی

۱- هریک از کشورهای عضو، براساس تواناییها و طبق طرحها، اولویتها و برنامه های ملی خود، موظف به تامین حمایت مالی و ایجاد انگیزه در مورد آن دسته از فعالیتهای ملی است که هدف

از آنها نیل به اهداف این کنوانسیون می‌باشد.

۲- کشورهای توسعه یافته عضو باید منابع مالی جدید و اضافی را فراهم‌کنند تا کشورهای درحال توسعه بتوانند کل هزینه‌های افزوده مورد توافق، مربوط به انجام اقدامات لازم که ایفاگر تعهدات این کنوانسیون می‌باشد را برآورده سازند و از ملزاد آن منتفع شوند و هرگونه هزینه‌هایی که مطابق سیاست، استراتژی و اولویت‌های برنامه‌ای و معیارهای مطلوبیت و فهرست راهنمای هزینه‌های افزوده، تعیین شده توسط کنفرانس کشورهای عضو میان یک کشور درحال توسعه و ساختار سازمانی مذکور در ماده (۲۱) مورد توافق قرار خواهد گرفت، بپذیرند. سایر کشورهای عضو از جمله کشورهایی که روند انتقال به‌اقتصاد بازار را طی می‌کنند، می‌توانند به‌طور داوطلبانه و تقابلی کشورهای پیشرفته را متقبل شوند. در راستای اجرای این ماده، کنفرانس اعضاء باید در نخستین اجلاس خویش فهرستی از کشورهای پیشرفته و سایر کشورهای عضو را که مایلند تعهدات کشورهای پیشرفته را برعهده بگیرند، تهیه کند. کنفرانس کشورهای عضو باید به‌طور مرتب این فهرست را بررسی کرده و در صورت لزوم اصلاحاتی در آن به‌عمل آورد. در این زمینه کمک داوطلبانه سایر کشورها و منابع تشویقی می‌شود. در انجام این تعهدات باید نیاز به‌پیش‌بینی صحیح تامین کافی و به‌موقع وجوه مالی و اهمیت اینکه کشورهای عضو موضوع فهرست بالا باید بار تامین این وجوه را به‌طور مشترک برعهده بگیرند در نظر گرفته شود.

۳- کشورهای پیشرفته عضو، همچنین می‌توانند منابع مالی مربوط به‌اجرای این کنوانسیون را از طریق مجاری دوجانبه، منطقه‌ای و چند جانبه تامین نموده و کشورهای درحال توسعه از

- ۲۲ -

این منابع مالی استفاده نمایند.

۴- میزان اقدام موثر کشورهای در حال توسعه عضو در ایفای تعهدات خود برابر این کنوانسیون، بستگی به ایفای موثر تعهدات مالی کشورهای پیشرفته عضو و نیز انتقال تکنولوژی از سوی ایشان و توجه به این واقعیت دارد که توسعه اقتصادی و اجتماعی و فقرزدایی، نخستین و مهمترین اولویت کشورهای در حال توسعه عضو است.

۵- کشورهای عضو در اقدامات خود در مورد تامین مالی و انتقال تکنولوژی، باید نیازهای خاص و شرایط ویژه کشورهای را که از کمترین توسعه برخوردارند در نظر بگیرند.

۶- همچنین کشورهای عضو باید شرایط ویژه ناشی از میزان وابستگی به تنوع زیستی و پراکندگی و مکان تنوع زیستی در داخل کشورهای در حال توسعه عضو، به خصوص جزایر کوچک را در نظر بگیرند.

۷- در عین حال باید شرایط ویژه کشورهای در حال توسعه، از جمله آنهایی که از لحاظ محیط زیست از همه ضربه پذیرترند، نظیر کشورهای خشک و نیمه خشک، ساحلی و کوهستانی مورد توجه قرار گیرد.

ماده ۲۱- ترتیبات مالی

۱- برای ارزیابی منابع مالی به کشورهای در حال توسعه عضو، به منظور تحقق اهداف این کنوانسیون، باید ترتیباتی بر اساس اعطای کمک بلاعوض یا شرایط اعطایی ایجاد شود که عناصر اساسی آن در این ماده توصیف شده اند. این ترتیبات تحت اختیار و هدایت کنفرانس اعضاء بوده و به منظور اجرای اهداف این

- ۲۲ -

کنوانسیون در مقابل آن پاسخگو خواهد بود. کارکرد این ترتیبات از طریق نهادهایی که توسط کنفرانس اعضاء در نخستین اجلاس آن تعیین می‌شوند، به‌مورد اجرا گذارده خواهد شد. کنفرانس اعضاء در راستای اهداف این کنوانسیون باید سیاست، استراتژی، و اولویت‌های برنامه‌ای و معیارهای مناسب مربوط به دستیابی به آن منابع و کاربرد آنها را تعیین کند. کمک‌های مالی باید به‌گونه‌ای باشد که نیاز به‌کفایت و تسابلی پیش‌بینی‌بودن و گردش به‌موقع وجوه مالی مورد اشاره در ماده (۲۰) را براساس میزان منابع مورد لزوم که توسط کنفرانس اعضاء به‌صورت ادواری مشخص شده و اهمیت این نکته را که کشورهای عضو موضوع فهرست یادشده در بند (۲) ماده (۲۰) باید بطور مشترک بار مالی را برعهده بگیرند، در نظر گیرد، در عین حال کشورهای توسعه یافته عضو و سایر کشورها و منابع نیز می‌توانند کمک‌های داوطلبانه خود را ارائه کنند. ترتیبات یادشده باید تحت یک نظام نظارتی آزاد و آشکار اداره شود.

۲- در راستای اهداف این کنوانسیون، کنفرانس اعضاء باید در نخستین اجلاس خود، سیاست، استراتژی و اولویت‌های برنامه‌ای و نیز جزئیات معیارها و رهنمودهای مناسب برای دستیابی به منابع مالی و کاربرد آن را از جمله روش‌های پیگیری و ارزیابی منظم، تعیین کند. کنفرانس اعضاء باید پس از مشورت با ساختار نهادی که عملکرد مکانیزم مالی به آن واگذار شده است، در مورد ترتیبات اجرای بند (۱) بالا، اتخاذ تصمیم کند.

۳- کنفرانس اعضاء باید میزان کارایی ترتیبات برقرار شده طبق این ماده مشتمل بر معیارها و رهنمودهای مورد اشاره در بند (۲) را ظرف کمتر از دو سال پس از لازم‌الاجرا شدن این

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

- ۲۴ -

کنوانسیون بررسی نموده و از آن پس باید بررسی به‌طور منظم صورت بگیرد. براساس بررسی مزبور باید در صورت لزوم اقدامات مناسب برای بهبود کارایی ترتیبات انجام شود.

۴- کشورهای عضو باید تقویت نهادهای مالی موجود را در نظر گیرند و منابع مالی را برای حفاظت و استفاده پایدار از تنوع زیستی فراهم سازند.

ماده ۲۲- ارتباط با سایر کنوانسیونهای بین‌المللی

۱- مفاد این کنوانسیون بر حقوق و تعهدات هیچیک از کشورهای عضو ناشی از کنوانسیونهای موجود بین‌المللی موثر نخواهد بود، به‌جز مواردی که اعمال آن حقوق و تعهدات موجب آسیب و خطرات جدی به تنوع زیستی می‌شوند.

۲- کشورهای عضو باید مفاد این کنوانسیون را در مورد محیط زیست دریایی سازگار با حقوق و تعهدات دولتها موافق حقوق دریاها اعمال نمایند.

ماده ۲۳- کنفرانس اعضا

۱- بدین وسیله کنفرانس اعضا تأسیس می‌شود. نخستین اجلاس کنفرانس اعضا باید توسط مدیر اجرایی "برنامه محیط زیست سازمان ملل متحد" ظرف کمتر از یک سال پس از لازم‌الاجرا شدن این کنوانسیون تشکیل شود. سپس، جلسات عادی کنفرانس اعضا باید در فواصل منظمی که توسط نخستین اجلاس کنفرانس تعیین می‌شود، برگزار شود.

۲- جلسات فوق‌العاده کنفرانس اعضا باید در مواقعی که توسط کنفرانس ضروری تشخیص داده می‌شود و یا بنا به درخواست

- ۲۵ -

کتبی هر یک از کشورها تشکیل شود، به شرطی که طی شش ماه پس از ارسال درخواست توسط دبیرخانه به اعضاء، حداقل یک سوم کشورهای عضو از آن پشتیبانی کنند.

۳- کنفرانس اعضاء باید به اتفاق آرا مقررات این کنفرانس و هر هیات فرعی دیگری که توسط آن ایجاد میشود و مقررات مالی حاکم بر بودجه دبیرخانه را معین نماید. در هر یک از جلسات عادی، باید بودجه‌ای برای دوره مالی تا جلسه عادی بعد تصویب شود.

۴- کنفرانس اعضاء باید اجرای این کنوانسیون را تحت بررسی داشته، و بدین منظور باید،

الف - شکل و زمانبندی تهیه و تسلیم اطلاعاتی که باید برابر ماده (۲۶) تسلیم شود را معین نموده و آن اطلاعات و نیز گزارش‌هایی را که هر هیات فرعی ارائه میکند، مورد توجه قرار دهد.

ب - رهنمودهای علمی، فنی و تکنولوژیکی در مورد تنوع زیستی را که برابر ماده (۲۵) تهیه میشود، بررسی کند.

پ - برابر ماده (۲۸) پروتکلها را حسب لزوم بررسی و تصویب کند.

ت - برابر مواد (۲۹) و (۳۰)، این کنوانسیون و پیوستهای آن را در صورت لزوم بررسی و تصویب کند.

ث - اصلاحیه‌های پروتکلها و نیز هر پیوست مربوط را مورد بررسی قرار دهد و در صورت تایید، تصویب آنها را به طرفهای مورد نظر پروتکل توصیه نماید.

ج - برابر ماده (۳۰) در صورت لزوم، الحاق پیوستهای دیگر به کنوانسیون را بررسی و آنها را تصویب کند.

- ۲۶ -

ج - هیاتهای فرعی را برای ارائه مشاوره علمی و فنی، چنانکه برای اجرای این کنوانسیون ضروری تشخیص داده شوند، ایجاد کند.

ج - با نهادهای اجرایی کنوانسیونهای مربوط به موضوعات تحت پوشش این کنوانسیون با هدف برقراری همکاری مناسب با ایشان از طریق دبیرخانه تماس برقرار کند.

خ - هر اقدام دیگری را که در پرتو تجارب حاصل از عملیات خویش، برای نیل به اهداف این کنوانسیون ضروری تشخیص دهد، مورد بررسی قرار داده و بهمورد اجرا درآورد.

۵ - سازمان ملل متحد، سازمانهای تخصصی آن و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و نیز هر کشوری که عضو این کنوانسیون نباشد، میتوانند به‌عنوان ناظر در جلسات کنفرانس کشورهای عضو شرکت کنند. هر نهاد یا سازمان دیگر اعم از دولتی و غیردولتی، که در حوزه‌های مربوط به حفاظت و استفاده پایدار از تنوع زیستی دارای صلاحیت باشد، و خواست خود را برای شرکت در جلسه کنفرانس کشورهای عضو به‌عنوان ناظر به اطلاع دبیرخانه رسانده باشد، میتواند پذیرفته شود، مگر اینکه حداقل یک سوم کشورهای عضو با این امر مخالفت کنند. پذیرش و مشارکت ناظران باید تابع مقررات و روشهای معوب کنفرانس کشورهای عضو باشد.

ماده ۲۴ - دبیرخانه

۱- بدینوسیله دبیرخانه تاسیس میشود که وظایف آن به شرح زیر خواهد بود،

الف - ترتیب دادن جلسات کنفرانس کشورهای عضو مطروح در

ماده (۲۳) و ارائه خدمات به آنها،

جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

دفتر رئیس

شماره

تاریخ

پیوست

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

- ۲۷ -

ب - انجام وظایف محول شده به آن به موجب هر پروتکل،
پ - تهیه گزارش‌های مربوط به انجام وظایف دبیرخانه برابر
این کنوانسیون و ارائه آنها به کنفرانس کشورهای عضو،
ت - هماهنگی با سایر نهادهای بین‌المللی مربوط و به‌خصوص
انعقاد ترتیبات اجرایی و قراردادی که ممکن است برای اجرای
موثر وظایف دبیرخانه لازم باشد، و
ث - انجام وظایف دیگری که کنفرانس کشورهای عضو تعیین
کند.

۲- کنفرانس کشورهای عضو، در نخستین اجلاس خود، باید از
میان آن دسته از سازمانهای بین‌المللی ملاحظه‌دار موجود که تمایل
خویش را برای اجرای وظایف دبیرخانه‌ای برابر این کنوانسیون
اعلام داشته‌اند، دبیرخانه را انتخاب نماید.

ماده ۲۵- هیات فرعی مشاوره علمی، فنی و تکنولوژیکی

۱- بدین‌وسیله یک هیات فرعی برای ارائه مشاوره علمی، فنی
و تکنولوژیکی تأسیس می‌شود تا به کنفرانس کشورهای عضو و سایر
هیات‌های فرعی آن در موقع لزوم و به‌گونه مناسب، در مورد اجرای
مفاد این کنوانسیون مشاوره لازم را ارائه دهد. مشارکت در این
هیات چند تخممی باید برای تمامی کشورهای عضو، آزاد باشد. این
هیات باید دربرگیرنده نمایندگان دولتی مالک در حوزه‌های تخممی
مربوط باشد. این هیات باید به‌طور مرتب در مورد کلیه جوانب
کار خویش به کنفرانس کشورهای عضو گزارش بدهد.

۲- این هیات، تحت اختیارات و بنابه درخواست کنفرانس

کشورهای عضو و برابر رهنمودهای بیان شده توسط آن باید،

الف - در مورد وضعیت تنوع زیستی، ارزیابی‌های علمی و فنی

ارایه نماید،

- ب - در مورد تاثیر انواع اقدامات اتخاذ شده برابر مفاد این کنوانسیون ارزیابی‌های علمی و فنی انجام دهد،
- پ - تکنولوژی‌های ابتکاری، کارآمد و پیشرفته مربوط به حفاظت و استفاده پایدار از تنوع زیستی را مشخص نموده و در مورد راهها و ابزار ترغیب توسعه و یا انتقال تکنولوژی، مشاوره ارایه دهد،
- ت - در مورد برنامه‌های علمی و همکاری بین‌المللی در زمینه پژوهش و توسعه مربوط به حفاظت و استفاده پایدار از تنوع زیستی، مشاوره ارایه دهد، و
- ث - به مسائل علمی، فنی، تکنولوژیکی و روش شناسانه‌ای که کنفرانس کشورهای عضو و ساختارهای جنبی طرح می‌نمایند، پاسخ گوید.

۴- کنفرانس کشورهای عضو می‌تواند وظایف، دستورکار، سازماندهی و عملیات این هیات را بیش از پیش گسترش دهد.

ماده ۲۶- گزارشها

هر یک از کشورهای عضو، باید در فواصل زمانی که توسط کنفرانس کشورهای عضو تعیین می‌شود، گزارشهایی را دربارہ اقداماتی که باید به منظور اجرای مفاد این کنوانسیون و کارآمد بودنشان درنیل به اهداف این کنوانسیون انجام شود، به کنفرانس کشورهای عضو ارایه کند.

ماده ۲۷- حل اختلافات

۱- در صورت بروز اختلاف بین کشورهای عضو در مورد تفسیر یا

- ۲۹ -

اجرای این کنوانسیون، کشورهای مربوطه باید از راه مذاکره به حل اختلاف بپردازند.

۲- اگر کشورهای مربوطه نتوانند از راه مذاکره به توافق برسند، می‌توانند به‌طور مشترک خواستار مشورت یا میانجیگری شخص ثالث شوند.

۳- هنگام تایید، پذیرش، تمویب یا الحاق به این کنوانسیون یا در هر زمان دیگر پس از آن، یک کشور یا سازمان وحدت اقتصادی منطقه‌ای می‌تواند به‌طور کتبی به‌امین اسناد اعلام نماید که در مورد اختلافی که برابر بند (۱) یا (۲) بالا حل و فصل نشده است، به‌طور اجباری یکی از راههای زیر و یا هر دو راه را برای حل اختلاف می‌پذیرد:

الف- داوری برابر مقررات تعیین‌شده در بخش (۱) پیوست (۲)،

ب- ارجاع اختلاف به دیوان بین‌المللی دادگستری.

۴- در صورتی که طرفهای اختلاف برابر بند (۳) بالا روش

یکسان یا هرگونه روشی را نپذیرفتند، اختلاف براساس بخش (۲) پیوست (۲) معالجه خواهد شد مگر اینکه دوطرف به‌ترتیب دیگری توافق نمایند.

۵- مفاد این ماده ناظر بر تمامی پروتکلها خواهد بود، مگر

اینکه در پروتکل مربوط به‌گونه دیگری شرط شود.

ماده ۲۸- پذیرش پروتکلها

۱- کشورهای عضو باید در زمینه تنظیم و پذیرش پروتکلهای

این کنوانسیون همکاری کنند.

۲- پروتکلها در جلسه کنفرانس کشورهای عضو پذیرفته خواهند

شد.

- ۲۰ -

۲- متن هر پروتکل پیشنهادی باید توسط دبیرخانه و حداقل شش ماه پیش از برگزاری جلسه مربوط برای کشورهای عضو ارسال شود.

ماده ۲۹- اصلاح کنوانسیون یا پروتکلها

۱- هر یک از کشورهای عضو میتواند اصلاحاتی در کنوانسیون را پیشنهاد دهد. اصلاحات در هر پروتکلی را هر یک از کشورهای عضو پروتکل میتواند پیشنهاد کند.

۲- اصلاحیه‌های این کنوانسیون باید در جلسه‌ای از کنفرانس کشورهای عضو پذیرفته شود. اصلاحیه‌های هر پروتکلی باید در اجلاس از کشورهای عضو پروتکل مربوط مورد پذیرش قرار گیرد. متن هر پیشنهاد اصلاح کنوانسیون یا هر پروتکل، باید توسط دبیرخانه و حداقل شش ماه پیش از برگزاری اجلاس مربوط برای دو طرف فرستاده شود، مگر در مواردی که در آن پروتکل به‌گونه دیگری عنوان شده باشد. دبیرخانه باید اصلاحات پیشنهادی را برای اطلاع امضاءکنندگان این کنوانسیون نیز بفرستد.

۳- کشورهای عضو باید برای کسب اتفاق آراء پیرامون اصلاحات این کنوانسیون یا هر پروتکلی تلاش کنند. اگر همه تلاش‌ها برای کسب اتفاق آراء به نتیجه نرسید و توافق حاصل نشد، در نهایت اصلاحیه یادشده باید دو سوم آرای کشورهای طرف سند مربوط حاضر و شرکت‌کننده در رای‌گیری در جلسه را بدست بیاورد و توسط امین اسناد برای تایید، پذیرش یا تصویب به کلیه کشورهای عضو تسلیم شود.

۴- امین اسناد باید به‌طور کتبی از تایید، پذیرش یا تصویب اصلاحات آگاه شود. اصلاحاتی که برابر بند (۳) بالا پذیرفته شده‌اند، ظرف (۹۰) روز پس از تسلیم اسناد تایید، پذیرش یا

- ۲۱ -

تعویب توسط حداقل دوسوم کشورهای عضو این کنوانسیون یا کشورهای عضو پروتکل مربوط به امین اسناد، در مورد ایشان نافذ خواهد شد، مگر اینکه روال دیگری در پروتکل مربوط در نظر گرفته شده باشد. پس از آن، اصلاحات در مورد کشورهای دیگر پس از پایان (۹۰) روز از تاریخ تسلیم سند مربوط به تایید، پذیرش یا تعویب آن اصلاحات از سوی آن کشور به امین اسناد نافذ خواهد شد.

۵- در این ماده، منظور از "کشورهای عضو حاضر و رای دهنده" کشورهای است که در جلسه حضور دارند و رای اعم از مثبت یا منفی می‌دهند.

ماده ۳۰- پذیرش و اصلاح پیوستها

۱- پیوستهای این کنوانسیون یا هر پروتکل آن جزء جدانشدنی کنوانسیون یا آن پروتکل بوده و به غیر از مواردی که به گونه دیگری عنوان شده باشد، رجوع به این کنوانسیون یا پروتکل‌های آن در عین حال رجوع به پیوستهای آن نیز بشمار می‌آید.
پیوستها محدود به موضوعات روشی، علمی، فنی و اجرایی خواهد بود.

۲- جز در مواردی که در پروتکلی به گونه دیگری در مورد فواید آن مشخص شده باشد، روش آتی ناظر بر پیشنهاد، پذیرش و لازم الاجرا شدن پیوستهای جدید به این کنوانسیون یا پروتکلها اعمال خواهد شد.

الف - پیوستهای این کنوانسیون یا هر پروتکلی باید برابر روال تعیین شده در ماده (۲۹) پیشنهاد و پذیرفته شود،
ب - هر یک از کشورهای عضو که نمیتواند پیوست جدید این

جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

دفتر رئیس

بسم تعالی

شماره

تاریخ

پیوست

- ۲۲ -

کنوانسیون یا پیوست هر پروتکلی را که عضو آن است تحویب نماید، باید به‌طور کتبی و طی یک سال پس از تاریخ اعلام پذیرش آن توسط امین اسناد، این امر را به اطلاع امین اسناد برساند. امین اسناد باید دریافت این اطلاعیه را بدون فوت وقت به اطلاع کلیه کشورهای عضو برساند. هر کشوری می‌تواند در هر زمان اطلاعیه قبلی خود مبنی بر مخالفت با پیوستها را پس بگیرد و از آن پس پیوستهای مزبور در رابطه با آن کشور برابر بند (پ) زیر لازم‌الاجرا می‌شوند،

پ - یک سال پس از تاریخ اعلام پذیرش پیوستها توسط امین اسناد، این پیوستها برای تمامی کشورهای عضو این کنوانسیون یا هر پروتکلی که برابر مفاد بند (ب) بالا اطلاعیه‌ای تسلیم نکرده، لازم‌الاجرا خواهد بود.

۲- پیشنهاد، پذیرش و لازم‌الاجرا شدن اصلاحات در پیوستهای این کنوانسیون یا در هر پروتکلی تابع روال پیشنهاد، پذیرش و لازم‌الاجرا شدن پیوستها به کنوانسیون یا به پروتکل خواهد بود.

۴- اگر یک پیوست جدید یا اصلاح در یک پیوست مربوط به اصلاح در این کنوانسیون یا در پروتکلهای آن باشد، پیوست جدید یا اصلاحات جدید تا زمانی که اصلاح مربوط به کنوانسیون یا پروتکل لازم‌الاجرا نشوند، نافذ نخواهد بود.

ماده ۲۱- حق رای

۱- به‌جز مواردی که در بند (۲) زیر آمده، هریک از کشورهای عضو این کنوانسیون یا پروتکلهای یک رای خواهند داشت.

۲- سازمان وحدت اقتصادی منطقه‌ای، در موارد تحت ملاحظیت خود، نباید حق رای خود را با تعداد آرای مساوی یا تعداد

- ۳۳ -

کشورهای عضوان که عضو این کنوانسیون یا پروتکل مربوط هستند، اعمال کنند. اگر کشورهای عضو این سازمانها حق رای خود را اعمال می‌کنند، این سازمانها نباید حق رای خود را اعمال کنند و برعکس.

ماده ۳۲- رابطه بین این کنوانسیون و پروتکل‌های آن

۱- یک کشور یا یک سازمان وحدت اقتصادی منطقه‌ای نمی‌تواند عضو یک پروتکل شود مگر اینکه عضو این کنوانسیون بوده و یا در همان زمان عضو آن شود.

۲- تصمیمات اتخاذی برابر هر پروتکلی باید تنها توسط کشورهای عضو پروتکل مربوط گرفته شود. هر یک از کشورهای عضو که پروتکلی را تایید، پذیرش یا تصویب نکرده باشد، می‌تواند به‌عنوان ناظر در هر جلسه‌ای از کشورهای عضو آن پروتکل شرکت کند.

ماده ۳۳- امضاء

این کنوانسیون از تاریخ (۱۵) خرداد (۱۳۷۱) برابر با (۵) ژوئن (۱۹۹۲) تا (۲۴) خرداد (۱۳۷۱) برابر با (۱۴) ژوئن (۱۹۹۲) در ریودوژانیرو، و از تاریخ (۲۵) خرداد (۱۳۷۱) برابر با (۱۵) ژوئن (۱۹۹۲) تا (۱۴) خرداد (۱۳۷۲) برابر با (۴) ژوئن (۱۹۹۳) در دفتر سازمان ملل متحد در نیویورک، برای امضای کلیه کشورها و هر سازمان وحدت اقتصادی منطقه‌ای مفتوح خواهد بود.

ماده ۳۴- تایید، پذیرش یا تصویب

۱- این کنوانسیون یا هر پروتکل آن منوط به‌تایید، پذیرش

- ۲۴ -

یا تصویب کشورها و سازمانهای وحدت اقتصادی منطقه‌ای خواهد بود. اسناد مربوط به‌تایید، پذیرش یا تصویب تسلیم امین اسناد خواهد شد.

۲- هر سازمان موضوع بند (۱) بالا که جزء اعضای این کنوانسیون یا پروتکل‌های آن شود، بدون اینکه هیچک از کشورهای عضو آن جزء کشورهای عضو باشند، باید از تمامی تمهیدات کنوانسیون یا پروتکل، حسب مورد پیروی نماید. درموردی که در این سازمانها، یک یا تعداد بیشتری از کشورهای عضو سازمان عضو این کنوانسیون یا پروتکل مربوط به آن نیز باشند، آن سازمان و کشورهای عضو مربوط آن باید درمورد مسوولیت‌های محول‌شده به آنها برای انجام وظایف خود در رابطه با کنوانسیون یا پروتکل، تصمیم‌گیری نمایند. در چنین مواردی، سازمان و کشورهای عضو مربوط آن نباید به‌طور همزمان حقوق ناشی از کنوانسیون یا پروتکل مربوط را اعمال کنند.

۳- سازمانهای موردنظر در بند (۱) بالا، هنگام تقدیم اسناد مربوط به‌تایید، پذیرش یا تصویب باید میزان اختیارات خود در رابطه با امور مربوط به کنوانسیون یا پروتکل مربوط را اعلام کنند. همچنین این سازمانها باید هر تغییری در حدود اختیارات خود را به اطلاع امین اسناد برسانند.

ماده ۲۵ - الحاق

۱- این کنوانسیون و هر پروتکل آن از تاریخ پایان مهلت امضای کنوانسیون یا پروتکل مربوط، برای الحاق به آن توسط کشورها و سازمانهای وحدت اقتصادی منطقه‌ای مفتوح خواهد بود. اسناد الحاق، تقدیم امین اسناد خواهد شد.

جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

دفتر رئیس

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

- ۲۵ -

۲- سازمانهای موضوع بند (۱) بالا، هنگام تقدیم سند الحاق، باید میزان اختیارات خود را در رابطه با موارد تحت حاکمیت کنوانسیون یا پروتکل مربوط اعلام نمایند. همچنین این سازمانها باید هر تغییری در میزان اختیارات خود را به آگاهی امین اسناد برسانند.

۳- مفاد بند (۲) ماده (۲۴) در مورد سازمانهای وحدت اقتصادی منطقه‌ای کسبه‌این کنوانسیون یا هر پروتکل آن ملحق می‌شوند، اعمال خواهد شد.

ماده ۲۶- لازم الاجرا شدن

۱- این کنوانسیون در نودمین روز پس از تساریخ تقدیم سی‌امین سند ناظر بر تایید، پذیرش، تعویب یا الحاق لازم‌الاجرا خواهد شد.

۲- هر پروتکلی در نودمین روز پس از تاریخ تقدیم اسناد ناظر بر تایید، پذیرش یا الحاق به تعدادی که در آن پروتکل تعیین شده لازم‌الاجرا خواهد شد.

۳- برای هر یک از کشورهای عضو که این کنوانسیون را پس از تقدیم سی‌امین سند ناظر بر تایید، پذیرش، تعویب یا الحاق، موردتایید، پذیرش، تعویب قراردادده یا به آن ملحق شود کنوانسیون از نودمین روز پس از تقدیم سند ناظر بر تایید، پذیرش، تعویب یا الحاق لازم‌الاجرا خواهد شد.

۴- جز در مواردی که به‌گونه دیگری در پروتکل مشخص شده باشد، لازم‌الاجرا شدن هر پروتکل در مورد کشوری که آن پروتکل را پس از لازم‌الاجرا شدن آن برابر بند (۲) بالا موردتایید، پذیرش یا تعویب قراردادده یا به آن ملحق بشود در پایان نودمین روز از تاریخ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

- ۲۶ -

تسلیم سند ناظر بر این امر یا تاریخ لازم الاجرا شدن این کنوانسیون برای آن کشور هرکدام که دیرتر باشد خواهد بود.
۵- در رابطه با بندهای (۱) و (۲) بالا، هر سند تقدیمی توسط یک سازمان وحدت اقتصادی منطقه‌ای نباید اخلاف بر بندهای تقدیمی کشورهای عضو آن سازمان تلقی شود.

ماده ۲۷ - حق شرط

در رابطه با این کنوانسیون هیچ حق شرطی موردپذیرش نخواهد بود.

ماده ۲۸ - خروج از کنوانسیون

۱- در هر زمان پس از گذشت دو سال از تاریخ کنوانسیون برای یک کشور عضو لازم الاجرا شده، آن کشور عضو می‌تواند با ارسال اطلاعیه کتبی به امین اسناد، از کنوانسیون خارج شود.
۲- این خروج یک سال پس از دریافت اعلام توسط امین اسناد، یا در تاریخ دیرتری که در اطلاعیه مربوط به خروج ذکر شده باشد، صورت خواهد گرفت.
۳- هر یک از کشورهای عضو که از کنوانسیون خارج می‌شود، از هر پروتکلی که عضو آن محسوب می‌شود نیز خارج شده تلقی خواهد شد.

ماده ۲۹- ترتیبات موقت مالی

در دوره زمانی بین لازم الاجرا شدن این کنوانسیون و برگزاری نخستین اجلاس کنفرانس کشورهای عضو یا تا زمانی که کنفرانس یادشده برابر مفاد ماده (۲۱) پیرامون ساختار نهادین اجرای کنوانسیون تصمیم لازم را بگیرند، ساختار تسهیلات محیط زیست

- ۳۷ -

جهانی برنامه عمران سازمان ملل متحد، برنامه محیط زیست سازمان ملل و بانک جهانی ترمیم و توسعه برابر مفاد ماده (۲۱) به طور موقت این امر را برعهده خواهند داشت مشروط بر آن که مطابق مفاد همان ماده به طور کامل تجدید سازمان یافته باشند.

ماده ۴۰- ترتیبات موقتی دبیرخانه

دبیرخانه‌ای که توسط مدیر اجرایی "برنامه محیط زیست سازمان ملل متحد" تدارک دیده می‌شود به طور موقت در دوره بین لازم الاجرا شدن کنوانسیون و برگزاری نخستین اجلاس کنفرانس کشورهای عضو، دبیرخانه مطروح در بند (۲) ماده (۲۲) خواهد بود.

ماده ۴۱- امین اسناد

دبیرکل سازمان ملل متحد وظیفه امین اسناد این کنوانسیون و پروتکل‌های آن را برعهده خواهد گرفت.

ماده ۴۲- متون معتبر

متن اصلی این کنوانسیون، که نسخه‌های عربی، چینی، انگلیسی، فرانسوی، روسی و اسپانیولی آن به طور یکسان معتبر می‌باشد، نزد دبیرکل سازمان ملل متحد به امانت سپرده خواهد شد.

امضاءکنندگان زیر، بابرخورداری از اختیار قانونی لازم، این کنوانسیون را امضاء کرده‌اند.

منعقدشده در ریودوژانیرو در تاریخ پانزدهم خرداد سال یک هزار و سیمد و هشتاد و یک هجری شمسی برابر با پنجم ژوئن سال یک هزار و نهمد و نود و دو.

- ۲۸ -

پیوست (۱)

تشخیص و نظارت

- ۱- اکوسیستمها و زیستگاهها، شامل تنوع فراوان، تعداد کثیر گونه‌های بومی یا در معرض خطر نابودی یا بیابان‌هایی می‌شود که مورد نیاز گونه‌های مهاجر که از اهمیت اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی یا علمی برخوردار بوده و الگو، منحصربفرد، یا به همراه فرایند تکاملی کلیدی و دیگر فرایندهای زیستی هستند، می‌باشند.
- ۲- گونه‌ها و جوامع عبارتند از آنهایی که در معرض خطر نابودی قرار دارند، هموعان وحشی گونه‌های اهلی شده یا اصلاح شده، آنهایی که از ارزش پزشکی، کشاورزی یا ارزش‌های اقتصادی دیگر برخوردار باشند، یا اهمیت اجتماعی، علمی یا فرهنگی داشته باشند، یا برای تحقیقات در زمینه حفاظت و استفاده پایدار از تنوع زیستی، نظیر انواع شاخص، مهم باشند و
- ۳- ژنومها و ژنهای حایز اهمیت اجتماعی، علمی یا اقتصادی.

پیوست (۲)

بخش ۱ - داوری

- ۱- کشور مدعی باید بنا بر ماده (۲۷) دبیرخانه را از ارجاع دعوا برای داوری مطلع کند. در این اطلاعیه باید موضوع مورد داوری ذکر شده و به‌خصوص مواد کنوانسیون یا پروتکل را که

- ۳۹ -

تفسیر یا کاربردشان مطرح می‌باشد، مشخص نماید. اگر دوطرف پیش از تعیین رئیس دیوان بر سر مشخص نمودن موضوع مورد اختلاف بدتوافق نرسند، دیوان باید موضوع را تعیین کند. دبیرخانه باید اطلاعات دریافتی را در اختیار کلیه کشورهای عضو این کنوانسیون یا پروتکل مربوط بگذارد.

ماده ۲-

۱- در اختلافات بین دو کشور عضو، دیوان باید از سه عضو تشکیل شود. هر یک از دو طرف باید یک داور منصوب کند، و دو داور مربوط باید با توافق مشترک یکدیگر سومین داور را که رئیس دیوان خواهد بود، انتخاب کنند. رئیس دیوان نباید از ملیت دوطرف دعوا باشد، محل زندگی‌اش نباید در قلمرو یکی از طرف‌های دعوا باشد، تحت استخدام هیچکدام از آنها نباشد، و در هیچ مقام دیگری نیز این اختلاف را بررسی نکرده باشد.

۲- در اختلافاتی که پیش از دو طرف داشته باشد، طرف‌های دعوا باید با برخورداری از منافع واحد به صورت مشترک و با توافق یکدیگر یک داور انتخاب کنند.

۳- هر بست بلاصدی در دیوان باید به گونه‌ای که برای انتخاب اولیه تعیین شده، پر شود.

ماده ۳-

۱- اگر تا دو ماه پس از انتخاب داور دوم هنوز رئیس دیوان تعیین نشده باشد، دبیرکل سازمان ملل متحد باید در پاسخ به تقاضای یکی از دو طرف، ظرف دو ماه آتی وی را انتخاب کند.

۲- اگر یکی از دو طرف اختلاف تا دو ماه از زمان دریافت درخواست، داوری را انتخاب نکند، طرف دیگر می‌تواند دبیرکل

- ۴۰ -

را آگاه گردانند، و وی باید ظرف یک دوره دو ماهه این انتخاب را انجام دهد.

ماده ۴- دیوان داوری باید تصمیمات خود را برابر مفاد این کنوانسیون، هر پروتکل مربوط به آن و قوانین بین‌المللی بگیرد.

ماده ۵- دیوان داوری باید مقررات و روال کارش را خود تعیین کند، مگر اینکه دوطرف اختلاف به‌گونه دیگری توافق کنند.

ماده ۶- دیوان داوری می‌تواند بنا به درخواست یکی از دوطرف، اقدامات موقتی و لازم حمایتی را توصیه کند.

ماده ۷- دو طرف باید کار دیوان داوری را تسهیل کرده و به‌ویژه با استفاده از کلیه وسایلی که در اختیار دارند، باید:

الف - کلیه اسناد، اطلاعات و تسهیلات مربوط را در اختیار دیوان قرار دهند، و

ب - در موقع لازم اجازه دهند که دیوان شهود یا متخصصانی را فراخواند و شهادت آنان را بپذیرد.

ماده ۸- دوطرف اختلاف و داوران موظفند محرمانه بودن کلیه اطلاعاتی را که طی جریان داوری دریافت می‌کنند، حفظ کنند.

ماده ۹- هزینه‌های داوری، تا زمانی که دیوان به‌خاطر وجود شرایط خاص طریق دیگری را تعیین نکرده باشد، باید بطور مستقوی به‌عهده دوطرف اختلاف باشد. دیوان باید کلیه هزینه‌های آن را ثبت کرده، و سپس طی یک صورت‌حساب نهایی برای دو طرف دعوا بفرستد.

ماده ۱۰- هر کشور عفوئی که درخصوص موضوع مورد اختلاف ذی‌نفع باشد و منخمت مزبور ممکن است در اثر رای صادره تحت تاثیر قرار گیرد، می‌تواند با رضایت دیوان وارد جریان رسیدگی شود.

ماده ۱۱- دیوان می‌تواند ادعاهای مستقابلی را که به‌طور

- ۲۱ -

مستقیم از موضوع اختلاف ناشی می‌شود، استماع و درمورد آنها
تعمیم‌گیری کند.

ماده ۱۲- تصمیمات مربوط به آیین رسیدگی و ماهیت دیوان
داوری باید با رای اکثریت اعضای آن گرفته شود.

ماده ۱۳- اگر یکی از دوطرف اختلاف در دیوان حاضر نشود یا
نتواند از ادعای خود دفاع کند، طرف دیگر می‌تواند از دیوان
بخواهد تا جریان کار را ادامه داده و رای خود را صادر کند.
غیبت یک طرف یا ناتوانی یکی از دو طرف در دفاع از ادعای
خویش، نباید مانع جریان رسیدگی شود. دیوان داوری پیش از
گرفتن تصمیم نهایی خود، باید قانع شده باشد که ادعا از حیث
وقایع و قانون کاملا معتبر می‌باشد.

ماده ۱۴- دیوان باید ظرف پنج ماه از تاریخی که به‌طور
کامل تشکیل شده، تصمیم نهایی خود را بگیرد، مگر اینکه تمدید
مهلتی را برای مدتی که از (۵) ماه تجاوز نخواهد کرد فروری
تخلیص دهد.

ماده ۱۵- تصمیم نهایی دیوان باید محدود به موضوع مورد اختلاف
باشد و دلایلی را که بر مبنای آنها تصمیم‌گیری شده، بیان کند. این
تعمیم نام اعفایی را که شرکت داشته‌اند و نیز تاریخ اتخاذ
تعمیم نهایی را شامل می‌شود. هر یک از اعضای دیوان می‌تواند
عقیده مجزا یا مخالف خود را به تصمیم نهایی پیوست کند.

ماده ۱۶- رای صادره نسبت به طرفین اختلاف لازم‌الاجرا خواهد
بود. این رای قابل تجدیدنظر نیست، مگر اینکه دوطرف اختلاف
از پیش درخصوص تشریفات تجدیدنظرخواهی توافق کرده باشند.

ماده ۱۷- هر یک از دوطرف اختلاف می‌تواند هر اختلافی را در
رابطه با تفسیر یا شیوه اجرای تصمیم نهایی دیوان برای
تعمیم‌گیری به دیوانی که آن را صادر کرده ارجاع کند.

بخش ۲ - مصالحه

ماده ۱- یک کمیسیون مصالحه براساس درخواست یکی از دو طرف اختلاف ایجاد خواهد شد. غیر از مواردی که دو طرف اختلاف به گونه دیگری توافق کنند، کمیسیون باید مرکب از پنج عضو باشد که دو تن از آنها توسط هر یک از دو طرف مربوط منموب می شوند و اعضا بطور مشترک رئیس آن را انتخاب می کنند.

ماده ۲- در اختلافاتی که بیش از دو طرف در آن مطرح می باشند، طرفهایی که دارای منافع واحد هستند، باید به طور مشترک و با توافق یکدیگر اعضای خود را در کمیسیون خود انتخاب کنند. هرگاه دو یا چند طرف منافع مجزایی دارند یا در مورد وجوه منافع یکسان دچار اختلاف هستند، می توانند اعضایشان را بطور مجزا انتخاب کنند.

ماده ۳- اگر طرفهای اختلاف نتوانند ظرف دو ماه از تاریخ درخواست ایجاد یک کمیسیون مصالحه اعضای آن را انتخاب کنند، دبیرکل سازمان ملل متحد، در صورتی که طرف درخواست کننده بخواهد، باید در مدت دو ماه آتی این انتخاب را انجام دهد.

ماده ۴- اگر ظرف دو ماه از تاریخ انتخاب آخرین عضو کمیسیون هنوز رئیس آن منموب نشده باشد، در صورت درخواست یکی از دو طرف، دبیرکل سازمان ملل متحد باید طی یک دوره دو ماهه وی را انتخاب کند.

ماده ۵- کمیسیون مصالحه تصمیمات خود را باید با رای اکثریت اعضا بگیرد. کمیسیون تشریفات رسیدگی را باید خود تعیین کند، مگر اینکه دو طرف توافق دیگری به عمل آورده باشند. کمیسیون باید پیشنهادی را برای حل و فصل اختلاف ارائه نماید،

جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

دفتر رئیس

شماره ۴۹۴۴

تاریخ پنجم ۷۵

پست

بسم الله تعالی

- ۴۲ -

و دوطرف اختلاف با حسن نیت آن را مورد ملاحظه قرار دهند.
ماده ۶- اختلاف در مورد صلاحیت کمیسیون مصالحه باید توسط
کمیسیون مصالحه مورد بررسی و تصمیم‌گیری قرارگیرد.

لایحه فوق مشتمل بر ماده واحده منضم به متن کنوانسیون شامل
مقدمه و چهل و دو ماده و ضمیمه آن در جلسه علنی روز چهارشنبه
مورخ بیست و ششم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و پنج
به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

علی اکبر ناطق‌نوری

رئیس مجلس شورای اسلامی